

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . R 40—

za pol leta . R 20—

za četrt leta . R 10—

za 1 mesec . R 3 50

Za Ljubljano mesečno R 3

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Posamezna številka 16 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vln.

Pokrajinski zbor v Prekmurju.

Maribor, 21. avgusta. Prihodnji ponedeljek dne 25. avgusta se vrši v Murski Soboti prvi takozvani pokrajinski zbor za slovensko Prekmurje. Civilni komisar dr. Lanjšec je sestavil sosvet, ki bo že prihodnji ponedeljek zboroval v Murski Soboti. V sosvetu oziroma pokrajinskem zboru so po 2 do 3 najboljši slovenski možje iz vsake župnije in slovenski župniki, katoliški in protestantski. Naloga tega zbora je, s civilnim komisarjem izdelati načrt za pravno preuredbo Prekmurja. Ta pokrajinski zbor bo predvsem izdelal načrt za šolstvo in uradništvo v Prekmurju. Obenem pride že v prvi seji tega zbora v razpravo vprašanje železnice Murska Soba—Radgona. Po načrtu, ki je že predložen

deželni vladi, se zgradi poljska železnica med Mursko Soboto—Radgona. To je predvsem potrebno radi tega, ker bo sicer nemogoče izvažati iz Prekmurja velikih množin sadja, katero je letos bogato obrodilo v celem Prekmurju. Po načrtih civilnega komisarja dr. Lanjšca se bo dalo v mesecu septembru izvoziti iz zgornjega dela Prekmurja, takozvanih Goričancev in prekmurske švice, okoli 1000 vagonov jabolk. Nadalje bo prekmurski zbor tudi sklepal glede pripadnosti Prekmurja. Hrvat namreč zahtevajo spodnji del Prekmurja zase. Zastopniki ljudstva na tem pokrajinskem zboru bodo sami odločili, kam hočejo pripasti.

Šola bodočnosti.

S šolo, kakor jo je ustvaril nemško-birokratični duh stare Avstrije, ni bil razen nje ustvariteljev samih nihče zadovoljen, najmanj pa ljudstvo. Šola je bila tlačan države; vse njene knjige, vsa njena vzgoja je morala v prvi vrsti služiti državnemu režimu, in sicer slepo služiti. V šolskih knjigah se je potvarjala zgodovina na korist vladajoče dinastije, ob vseh dinastičnih ali državnih praznikih so morale šole poleg vojaštva in birokratizma oficijelno delati parado, učitelji je moral biti najpobožnejši patriot, in če si niti misliti ni bilo mogoče. Kako se je izrabljala ali bolje zlorabljala šola in šolska mladina v svetovni vojni, nam je še vsem v živem spominu.

Ob sebi je umljivo, da je v taki šoli vladal več ali manj protiljudski duh; bile so predprave meščanskih slojev. Le redke delavski sin se je izgubil preje v srednje in visoke šole. Od ljudske šole dalje je imela v šolah prednost gosposčina, protekcijska. Proletarski otrok je ravno v šoli doživel in se zavedel ponižanja revnega stanu svojih starišev; občutil je nepremostljiv prepad med lepo oblečenim gosposkim součencem in njim bednikom. Vzgoja v šoli ni bila po tem, da bi se bila mogla iz tega bridkega spoznanja roditi samozavest, vera v lastno moč, in voljo, da se z lastnimi močmi i sam povzpne do višjega socialnega stališča. Tako to spoznanje ni koristilo, ni plemenitilo, marveč je zastrupljalo mlada srca, jim jemalo pogum in jih polnilo z nizkim sovraštvom in zavistnostjo. Bilo je mnogo dobrih, poštenih učiteljev, ki so si prizadevali pluti proti temu duhu v šolah in so osebno rešili marsikak talent, toda na splošno dejstva, da je bila šola protiljudska, niso mogli izpremeniti.

Vrhu tega se dosedanja šola pri nas ni ozirala na pisano, neprestano valujoče in izpreminjajoče se življenje in njegove mnogovrstne zahteve, marveč je strmel nazaj v preteklost kakor okamenela. Jasno je, da se mora šola v novi dobi iz temelja preosnovati in umljivo je, da stranka, ki ravnokar prevzema vladu, v svojih obljubah ne pozablja na to točko. Vprašanje pa je, če morejo njeni nazori o šoli zadovoljiti ljudstvo, posebno delavstvo.

Glasilo demokratske stranke v Novem Sadu, »Jedinstvo«, piše glede nove šole v Jugoslaviji: »Bodoča šola ne more služiti posebnim interesom posameznih plemen ali posameznih ver, marveč celokupnemu narodu — državi.« Na to moramo mi odgovoriti: Bodoča šola naj služi predvsem resnici, dobroti in lepoti, služi srčni in umski izobrazbi posameznika brez razlike stanu, vposobljaj ljudi za življenje, ki mora prenehati biti borba za goli obstanek, ampak borba za čimdalje višje kulturne dobrine v pravem in materialnem oziru. Šola napravi — v zvezi z ostalimi vzgojnimi činitelji: cerkvijo, družino itd. — iz vsakega posameznika človeka v pravem, socialnem in političnem oziru. Jugoslovanski narod, sestavljen iz celih ljudi, bo tudi sam cel, velik in močan in bo v svetovni borbi častno obstal. Naša bodoča šola ne bodi orodje vsakokratnega državnega režima, ampak vzgojica zavednih, svobodnih državljanov, ki se zavedajo svoje odgovornosti za dobrobit države in zahtevajo zato delež na vladi.

Našo bodočo šolo mora prevevati demokratični duh; proletarsko dete se mora v njej čutiti popolnoma enakopravno, vedeti mora, da velja v šoli samo tisto, kar nosi vsak sam v sebi, v svojem srcu in glavi, da lepša obleka, odlični starši nič ne pomenijo. Naša šola ne pripravljaj za višji študij samih gosposkih otrok, ampak odpiraj najposobnejše brez ozira na stan. Dokler proletarec sam ne more pokrivati stroškov za višjo izobrazbo svojih nadarjenih otrok, mora to skrb prevzeti država ali pokrajina. In to ne v obliki milostnih podpor na posebno prošnjo in potem protekcije, ampak temeljem izpričeval in ljudskošolskega vodstva. Po industrijskih krajih naj se osnujejo povsodi višjerazredne in kjer je mogoče strokovne in srednje šole. Ob tem se ne sme pozabiti na delav-

sko žensko mladino, ki je mnogo bolj nego meščanska potrebna temeljite izobrazbe za pridobitni poklic.

Ljudstvu naj služi šola, a izobraženo ljudstvo bo varno nosilo državo.

Dr. Ludo Hartmann,

dosedanji poslanik Nemške Avstrije v Berlinu, je moral iti, ker se je ogreval za združitev Avstrije z Nemčijo. Ludo Hartmann, po poklicu vseučiliški profesor, po prepričanju socialist, je med vojsko spadal med tiste, ki so prekipevali nemškega aneksionizma in ki jim nemških zmag ni bilo nikdar dovolj. Prišel je v hudo polemiko s sodrugom Bauerjem, ki je bil proti Hartmannovi aneksionistični in vojni politiki. Po razsulu pa sta Hartmann in Bauer nastopala skupno za zvezo z Nemčijo. Ker je ententa to zvezo odklonila, je šel Bauer in z njim Hartmann. Oba sta žida. Medtem ko je Bauer bil v nacionalnih vprašanjih zmeren, ni Hartmannovo nemško navdušenje bilo nič manjše ko navdušenje Vsenemcev.

Nova vlada na Ruskem.

LDU St. Germain, 20. avgusta. (Dun. KU.) Kakor poroča »Humanité«, se je ustanovilo v severozapadni Rusiji novo ministrstvo, katerega bo podpirala ententa. Predseduje mu milijonar Ljanosov, ki se oficijelno strinja s Kolčakovim programom, ki pa v nasprotju z njim priznava neodvisnost Estlandije.

Stavka v Belgiji.

LDU Bruselj, 20. avgusta. (DKU.) Odbor stavkajočih železničarjev je dobil kot odgovor na svoj poziv od zvez francoskih, nizozemskih in luksemburških železničarjev formalno zatrdilo, da more v primeru stávke belgijskih železničarjev računati na njihovo popolno solidarnost.

Socializacija Kruppove tovarne.

LDU Essen, 20. avgusta. (ČTU.) Iz verodostojnega vira se poroča, da namerava ravateljstvo Kruppovih tvornic v Essenu socializirati v najkrajšem času Kruppove tvornice in livarnice.

Socialistično nasilje na Bistrici v Rožu.

Pristaši socialne demokracije na Bistrici v Rožu so se zopet spozabili nad svojimi sodelavci, ki ne marajo biti organizirani pri socialnih demokratih. Pri tej priliki gre za veliko nasilje, storjeno delavcu Simonu Ibovniku. Ni šlo za kako veliko vznemirjenje socialno demokratičnega tabora, ampak Simon Ibovnik je storil ta greh, da ni hotel več plačati za socialno-demokratično organizacijo. To je bilo dovolj, da so ga pristasi socialne demokracije vrgli iz tovarne.

Zgodilo se je tako: Dne 17. avgusta je šel član Jugoslovanske strokovne zveze po svoji vsakdanji poti v tovarno. Pred tovarniškimi vrati so ga čakali socialno-demokratični sodelavci in mu enostavno zabranili vstop, češ, da nima ničesar več iskati v tovarni. Simon Ibovnik se je moral vrniti in je vsled tega krivičnega nastopa socialnih demokratov brez dela in zaslužka. Socialna demokracija je s tem lastnega stanovskega tovariša obsodila takorekoč na smrt, od katere se reši le, če zataji svoje jugoslovansko in kričansko prepričanje in plačuje v blagajno protivne organizacije za njene namene.

A stvar ima še globokejšo, žalostnejšo korenino. Nemško misleča socialistična organizacija hoče še našim številnim somišljenikom pokazati nemoč jugoslovanske državne misli. Bistriški socialni demokratje so bili v času nemškega roparskega pohoda najtrdnjša opora nemškim tolpam. Dokaz za to je v tem, da je njih vodja Tonic imel skrito večjo množino pušk, ki so jih dobili pri njem naši orožniki. Drugi dokaz je to, da so dne 15. avgusta, t. j. prišle nahuiskane ženske v

Veleposestva se ne smejo prodajati.

LDU Zagreb, 20. avgusta. Uradne »Narodne Novine« priobčujejo naredbo naslednjega regenta Aleksandra o prepovedi odsvojitve veleposestev. Naredba prepoveduje vsakršno odsvojitve posesti pravnih poslov med živimi kakor tudi potom dražb, bodisi prostovoljnih, bodisi javnih. Nadalje se prepoveduje tudi obremenjenje prizadetih veleposestev. Pojem veleposestva je različen v različnih delih države. V Sloveniji se smatrajo za veleposestva vsa tista, ki merijo nad 75 ha ob-

delanega zemljišča ali 200 ha zemljišča sploh. Na Goriškem, v Istriji in Dalmaciji so veleposestva ona posestva, ki merijo 50 ha obdelanega zemljišča ali 100 ha zemljišča sploh. V drugih pokrajinah države se gibljejo meje med 100 do 300 ha obdelanega, oziroma med 300 do 500 ha zemljišča sploh. Za vsako odsvojitve, oziroma obremenitev teh zemljišč je potrebno posebno dovoljenje ministrstva za agrarno reformo.

Nov Ljeningov predlog mirovni konferenci.

LDU Berlin, 20. avgusta. (ČTU.) Po londonskih poročilih je Ljening zopet stavil mirovni konferenci predlog, da bi sklenila mir s sovjetsko Rusijo. Ljening je pripravil izpolniti vse gospodarske zahteve aliirance, priznati vse stare inozemske dolžave Rusije in odstopiti aliirancem več monopolov. V političnem oziru se hoče

moskovska vlada svedčano odreči vsaki agitaciji v inozemstvu, zahteva pa za sebe popolno svobodo delovanja v Rusiji. Ljeningov predlog so aliiranci odklonili. Aliiranci stoje na stališču, da zastopa moskovska vlada vedno manjši del ruskega prebivalstva in da ne dajo njene obljube nobenih jamstev.

Rumuni zahtevajo vso Dobrudžo.

LDU Bukarešta, 20. avgusta. (ČTU.) Vlada organ »Independence Roumaine« priobčuje važen članek o vprašanju Dobrudže, kjer izjavlja: Rumunska vlada se ne more spustiti v nobena pogajanja glede kateregakoli dela Dobrudže. Nova Dobrudža je rumunska provincija, ki je že pri vstopu Rumunije v evropsko vojno spadala k rumunski državi. Rumunija more radi tega na povabilo k pogajanjem o tem vprašanju le odgovoriti, da so rumunske meje, ki so obstajale še pred 14. avgustom 1916, nedotakljive.

Mažari ne odstopijo Zapadne Ogrske.

LDU Budimpešta, 20. avgusta. (ČTU.) Glede zapadno-ogrškega vprašanja menijo v tukajšnjih političnih krogih, da se zapadna Ogrska na noben način ne bo prepustila brez boja.

LDU Budimpešta, 20. avg. (ČTU.) Za zapadno ogrske komitate so imenovali danes vladne komisarje, in sicer za Železni komitat Gezo Herbsta, za Mošonjski Evgena Zento in za Sopronjski komitat Gezo Fernto. V ministrstvu za narodne manjšine je imenovan za vodstvo nemških zadev Geza Szombor.

LDU Dunaj, 20. avgusta. (Dun. KU.) Nemško-avstrijska vlada je v odgovoru na dne 17. avgusta po ogrski vladi izročeno protestno spomenico poslalo ogrskemu ministrskemu predsedniku verbalno noto, kjer ugotavlja najprej stremljenje, ohraniti med mažarskim in nemškim narodom prijateljske odnose, zato pa stavlja načelo, da se je najskrbnejše ogibati vsakega vmešavanja v notranje stvari svojega sosedu. Nemško-avstrijska vlada opušča vsakršne osvojevalne poskuse, kakor tudi poskuse, vplivati na javno mnenje v zapadni Ogrski s kako propagando. Nota se nato sklicuje na spomenico, s katero je odgovorila mirovna konferenca dne 20. julija, kjer je sklenjeno, da pripade Nemška Zapadna Ogrska Nemški Avstriji in kateri sklep smatra Nemška Avstrija za neizpremenljiv. Nota poudarja, da vztraja Nemška Avstrija pri svoji zahtevi, da se ljudsko glasovanje neovirano izvede. Pri tem Nemški Avstriji ne gre za vojaško zase-

denje, nego za ohranitev reda in miru. Ljudsko glasovanje, ki ga zahteva Nemška Avstrija, naj se izvede na ta način, da zasede sporno ozemlje tretja nevtralna sila.

Volitve na Ogrskem.

LDU Budimpešta, 20. avgusta. (DKU.) Danes se je vršila seja ministrskega sveta, ki se je bavila z volitvami v narodno skupščino. Minister za notranje stvari je predložil načrt volilne pravice, ki ga je nato vlada podrobno obravnavala. Načrt temelji na načelu, da se volilna pravica raztegne tudi na ženske in da se glasuje, kakor dosedaj, po okrajih v nasprotju s skrutinjskim načrtom, ki ga je svoječasno predložil Karoly. Glasovanje naj bo tajno. Ministrski svet je odredil, da se imajo volitve rešiti dne 20. septembra. Glede izvedbe volitev se bo ministrski svet posvetoval z ententnimi misijami.

Mirovni posvet.

LDU St. Germain, 20. avg. (DKU.) »Excelsior« piše: Vrhovni svet je včeraj v skupni seji z glavnim odsekom konference v glavnih potezah določil način sestavljanja klavzul k avstrijski mirovni pogodbi. — »Eclair« je izvedel, da je imel Tittonijev nasvet, naj konferenca pospeši svoje delo in v glavnih potezah izgotovi pogodbo še pred počitnicami, precej uspeha. Končnoveljavnih sklepov sicer ni bilo, ali posamezne komisije in glavni odsek se z vsemi močmi trudijo, da se avstrijska pogodba čimprej dokonča, to pa zato, da Clemenceau, ki se v četrtek povrne z dopusta, najde že vse pripravljeno. Ako se to posreči, pregleda, kakor meni »Eclair«, vrhovni svet še isto popolne elaborat, in upati je, da se pogodba mogoče še v četrtek zvečer izroči v St. Germainu. Ostali listi pa sodijo, da se to ne more zgoditi pred začetkom prihodnjega tedna.

LDU St. Germain, 20. avgusta. (Dun. KU.) »Temps« javlja, da glavni odsek mirovne konference sicer še ni mogel obdelati vsega gradiva glede mirovne pogodbe, ki so mu ga predložile posamezne komisije, da je pa vendar upati, da današnja popoldanska seja v glavnem dovrši spremno pismo, ki bo izročeno avstrijski mirovni delegaciji.

šolo in zahtevale, naj se njih otroci po-
učujejo samo v nemškem jeziku, kljub
temu, da so slovenskega rodu. Nekateri
njihovi učitelji so pobegnili, a kljub temu
še agitirajo za Nemško Avstrijo. Člani so-
cijalne demokracije ponoči večkrat kričijo
in pojo pesem »Wacht am Rhein«. Ti
ljudje so torej nemškotariji, ki jim nudi
socijalna demokracija varno zavetje in
skrivališče.

Najmanj, kar smemo zahtevati je, da
ti ljudje s takim počenjanjem puste pri-
staše jugoslovanske državne misli pri
miru in jim na brutalen nasilen način ne
jemljejo zaslužka in ne ogrožajo osebne
svobode.

Politične novice.

+ Samoprevara. »Riječ« piše z ozi-
rom na rešitev krize: »Do tega, do česar
je došlo, je moralo priti. Dve po svojem
narodnem sestavu in po enakih glediščih
nasproti aktualnim nalogam najbližji si
stranki sta se združili, da prevzameta iz-
redno težko breme odgovornosti. Čeprav
nimata za seboj velike večine v narodnem
predstavištvu, vendar govorita zanj dve
dejstvi: krepka struja za temeljnimi so-
cijalnimi reformami, ki se čuti po celim
svetu, a temu duhu časa moreta danes o-
govarjati samo ti dve stranki. Na drugi
strani pa ne obstaja blok, ki bi se mogel
zredniti v pozitivno delu za izgradbo
države.« Kakšna samoprevara! Izrazito
kapitalistična, takozvana demokratska
stranka in socialno demokratska stran-
ka, ki je po svojem programu revolucio-
narna in komunistična, naj bi si bili baš
sedaj, ko se bje obupen boj za nove teme-
lje sveta, najbližji. Velika mora biti zme-
da v glavah, ki to verjamejo. Spametova-
nje mora priti kmalu in bo bridko. Enako
otročje neumna je trditev, da je za izvr-
šitev velikih socialnih reform sposobna sa-
mo demokratska stranka — naj bo tudi v
zvezi s socialisti. Katera dežela na svetu
je bolj zapuščena v socialnem oziru nego
Hrvatska, kjer je že toliko let vladal Pri-
bičević s svojo stranko — in kakšno so-
cijalno delo je izvršila pri nas naša libe-
ralna stranka? Sploh: kdaj in kje so še
imeli liberalci — in to so današnji demo-
krati in nič drugega — zmisel in vne-
mo za socialne reforme! Vsaj malo samokriti-
ke bi si bili morali v svojem zmogljivosti
ohraniti.

+ Korač o svobodi. Zagrebske »No-
vosti« priobčjujejo pogovor s socialističnim
ministrom Koračem, ki je med drugim iz-
javil: Demokratski in socialistični režim
more biti samo režim svobode. Toda svoboda
ne pomeni, da bi smel vsak svobodno
delati, kar se mu poljubi. So stvari, ka-
terih se v gotovi družabni enoti ne sme
dotikati. Taka stvar je danes naše nardo-
no zedinjenje in konsolidacija naše drža-
ve... Svobodno mora biti, delati za vsako
politično stališče, a ne more biti dovo-
ljeno, da se to stališče siloma nalaga.
Teror je enako ostenen, pa naj prihaja od
zgoraj ali od spodaj. Ne sme biti prvega,
a vlada mora skrbeti, da prepreči tudi
dr drugega. — Kaj napravi ministrski frak iz
revolucionarnega socialisti! — Dalje je
rekel Korač — z ozirom na izpuščene
hrvatske komuniste — da je bil terorizem
prinešen k nam od zunaj, v kolikor ni sad
vojne politike in psihoze. Zato, pravi, se
ne sme nihče preganjati zgolj radi poli-
tičnega mišljenja, marveč samo tisti, ki se
dejansko lotijo nezakonitih ureditev. Pri-
zadeval si bo, da pridejo na svobodo vsi,
ki niso izvršili kakšnega kaznivega dejanja.

**+ Razkol v ogrski socijalni demo-
kraciji.** Dne 20. avgusta je prišla, kakor
poročajo iz Budimpešte, k ministru za no-
tranje posle, baronu Sigmundu Perenyiju,
stočlanska delavska deputacija in je izja-
vila, da se je del delavstva ločil od soci-
jalno demokratske stranke in ustanovil na
narodni podlagi deželno stranko ogrskih
delavcev. Minister za notranje posle jim
je odvrnil, da zagotavlja vlada delavstvu
popolno prostost naziranja.

+ Bosenski komunisti so imeli minu-
lo nedeljo v Sarajevu in drugod več sho-
dov, na katerih so zahtevali razpust na-
rodnega predstavništva in volitve v kon-
stituantno. Red se ni nikjer kalil.

+ Aretirani komunisti. Socialistična
»Sloboda« javlja: V ponedeljek so pripe-
ljali iz Beograda v Zagreb glavnega tajni-
ka stranke komunistov Filipa Filipoviča
in glavnega urednika beograjskih »Radnič-
kih Novin« prof. dr. Simo Markoviča. Iz
provincije so pripeljali v zagrebske zapore
komunistična agitatorja Kordiča iz Osje-
ka in Tajkova iz Požege. Aretiran je bil
v Osjeku Ivan Galovac, ki ni hotel pristo-
piti niti k socialistični niti komunistični
stranki, razen tega še komunisti Josifović,
Jukić in še nekateri drugi, ki jih ne pozna-
mo. V Vukovaru je aretiran tajnik komu-
nistične lokalne organizacije Smoljanović,
ki je že pet tednov v vojaškem preisko-
valnem zaporu v Sobotici. V Novem Sadu
je bil aretiran glavni komunistični agita-
tor Vlada Marković, a istotako so po vsej
Vojvodini pozapri glavne voditelje komu-
nistične stranke.

Dnevne novice.

**— Orlovski tabor v št. Vidu na Do-
lenjskem** se vrši dne 24. avgusta 1919.
Sporod: 1. Sprejem gostov ob pol 8. uri na
kolodvoru št. Vid pri Stični iz smeri od
Novega mesta, ob pol 10. uri sprejem iz
smeri Ljubljane. 2. Ob 10. uri sv. maša s
kretenim govorom, opravi ondolni rojak
veleč. g. dr. Janežič, profesor v Ljubljani.
3. Orlovski tabor, govore razni govorniki.
4. Popoldne ob pol 2. uri litanije, po lita-
nijah ob 2. uri popoldne javna telovadba
Orlov in Orlic. 5. Po javni telovadbi prija-
teljski sestanek udeležnikov na vrtu gotil-
ničarja g. Jak. Grčarja. Pri prireditvi sode-
luje godba in pevski zbor iz Višnje gore.
Pri ljudski zabavi posluje šaljiva pošta in
srečolov. Orli pridejo v krojih z zastava-
mi! — Ob priliki tabora nastopi konjenica
fantov-domačinov v narodnih nošah. Pri-
jave za železniško vožnjo sprejema Orlov-
ska Zveza v Ljubljani, Jugoslovanska ti-
skarna pritličje, kamor naj se obenem s
prijava vpošlje 1 K kot režijski prispevek
O. Z. Iz Ljubljane bo vozil posebni vlak,
odhod z glavnega kolodvora ob 3/8. uro
zjutraj. Prijave za prehrano sprejema g.
učitelj Jevnikar v št. Vidu. Po možnosti
naj vsak sam skrbi za prehrano. Priredi-
tev se vrši ob vsakem vremenu. Del čis-
tega dobička je namenjen pogorelcem v
Zagradcu pri Zalni. Vsi na št. Viški tabor!
— Orlovska Zveza.

— Pisarna »Slov. Dijaške Zveze« se
nahaja v Ljudskem domu, III. nadstropje,
vrata št. 44. Vsi dopisi za S. D. Z. in
podružnico S. D. Z. za Ljubljano in oko-
lico naj se odslej pošiljajo samo na:
Ljubljana, Ljudski dom. — Tajnik.

— Južna železnica. Imenovana sta
za višja nadzornika ing. Miha Ogrinc, na-
čelnik delavnice Maribor, ing. Evg. Stern,
načelnik progovne sekcije Ljubljana. Za
nadzornike so imenovani: Fr. Vidic, višji
revident in transportni kontrolor, Marib.,
ing. Rudolf Selak, načelnik prog. sekcije,
Ptuj.; ing. Ivan Hava, načelnik progovne
sekcije, Maribor. — Za višje revidente so
imenovani: Ivan Kitak, revident, Marib.;
Alojz Plantan, revident, Maribor; Egon
Tauzig, revident in prometni kontrolor,
Ptuj. — Za revidente so imenovani: Rud.
Smersu, pristav, Ljubljana; Ivan Zapeč-
nik, pristav, Maribor; Fran Ružko, prist.,
Rače. — Za pristava sta imenovana: Pa-
vel Masič, asistent, Zalog; Iv. Novak, asi-
stent, Rimske Toplice.

**— Pešanje vida pri pivcih in kadil-
cih.** Dr. Hanauer poroča v listu »Quelle«
pod naslovom »Higiena očesa« sledeče:
Pri bolnikih se opaža pešanje vida pri čis-
tanju časopisov in knjig z drobnim tiskom;
na cesti ne razločujejo znancev od drugih
oseb, medtem ko v mraku bolje vidijo kot
pri dnevnem svetlobi. Popolno oslepolost se
radi pitja ali kajenja ni opazilo. Pri absti-
nenci alkohola in nikotina se takim bolni-
kom prične zdravje boljšati ter pri vztraj-
ni abstinenci tudi popolnoma ozdravi.

— Brezposelnost v Vevčah. V Vevčah
je nastala velika brezposelnost vsled od-
pustitve civilnih delavcev iz vojaške de-
lavnice za popravilo in čiščenje obleke in
perila. Dosedaj je že čez 80 delavk naen-
krat brez posla. Vprašamo, kam bo to pri-
vedlo? V ti neznosni draginji ne gre po-
stavljati ljudi kar na cesto brez vsake pod-
pore in dohodkov. Poverjenosti za social-
no skrbstvo bo imelo tu mnogo posla. Pod-
pora je nujno potrebna.

— Vojaki ubili detektiva. Na progi
Osijek—Vinkovci so neznani vojaki ubili
detektiva, ki je hotel izslediti zlikovce, ki
so na tej progi kradli. Enega izmed tatov
so že aretirali dne 16. t. m. v Bosanskem
Brodu.

— Tržaški Lloyd v italijanskih rokah.
Po poročilu ravnateljstva Tržaškega Lloy-
da se nahaja od 72 milijonov delniške glav-
nice okoli 37 milijonov v italijanskih ro-
kah, tako da so Italijani faktični gospo-
darji tega društva. Društvo je odpuščilo do
sedaj skoro vse uradnike slovenske nardo-
nosti. Lloydove delnice notirajo okrog
tisoč lir.

Ljubljanske novice.

Ij B. Nušičeva »Protekcija«. V sobo-
to, 23. avgusta, ob pol 8. uri zvečer se
ponovi znana Nušičeva komedija »Pro-
tekcija«, ki so jo prvokrat v Ljubljani
igrali naši akademiki »Slov. Dijaške Zv.«
v nabito polni dvorani Ljudskega doma.
Predprodajo znanih vstopnic je iz pri-
jaznosti prevzela Jugoslovanska knjigar-
na. Sl. občinstvo, posebno naše delavstvo
vabimo k najobilnejši udeležbi. — Ljub-
ljanska podružnica S. D. Z.

Ij Ljudski oder v Ljubljani. Danes zve-
čer se vrši skušnja za »Našo kriv«. Prosim
vse igralke in igralce, da se skušnje zne-
sljivo udeležijo. — Režiser.

Ij Imenovani so za računsko asisten-
te pri knjižgovodstvu poverjenosti za no-
tranje zadeve računski praktikaniti Anton
Medved, Dušan Podgornik, Vojteh Gal-
vič, Fran Štrukelj, Anton Pestotnik in
Franc Zupanec.

Ij Nogometna tekma. V nedeljo, dne
24. t. m. otvori športni klub »Ilirija« je-
sensko športno sezono v Ljubljani z nogo-
metno tekmo proti hrv. športnemu klubu
»Sparta« iz Zagreba. Prva tekma med
obema kluboma dne 10. t. m. v Zagrebu
je končala neodločeno 2 : 2. Hrvatsko ča-
sopisje se je takrat o obeh moštvi izra-
zilo jako pohvalno. »Sparta«, ki reflektira
sedaj na eno prvih mest med hrvatskimi
klubi, se bo na nedeljsko revanše-tekmo
gotovo temeljito pripravila. Tudi »Ilirija«
bo nastopila v močnejši formi kot 10. t. m.
v Zagrebu. Pričakovati se more torej, da
bo tekma našo športno publiko povsem za-
dovoljila. Tekma se vrši na novem šport-
nem prostoru pred drž. kolodvorom. Pri-
četek ob 17. uri.

**Ij Stanovanjska mizerija in gledališka
kriza v Ljubljani.** Vsled neznosne od dne
do dne naraščajoče stanovanjske mizerije
v Ljubljani velik del angažiranega osebja
ne more dobiti primernih stanovanj, vsled
česar je naravnost ogrožena letošnja gle-
dališka sezona ter bi bilo, kakor slišimo,
gledališko vodstvo primorano vsled od-
hoda članov preložiti začetek sezone na
nedoločen čas. Angažirani člani opere, so-
listi in godbeniki, konzervatoristi orkestra,
kateri bi morali biti že tukaj, so morali po
nalogu ravnateljstva ostati na Češkem, ker
ne morejo priti v Ljubljano, kjer ni stano-
vanj. Gledališko vodstvo se na vse močje
načine trudi in prizadeva, da za svoje čla-
ne najde in preskrbi primerna stanovanja
in mesečne sobe, toda je žalibog vsako
prizadevanje brez uspeha. Vabimo cenje-
no občinstvo, gg. abonente, prijatelje gle-
dališča in umetnosti z iskreno prošnjo, da
v splošnem interesu našega umetniškega
in kulturnega zavoda, katerega obstanek
je resno ogrožen, pomagajo pri tej težki
nalogi. Poizvedujmo potem prijateljev po
praznih stanovanjih in sobah, prepustimo
kako sobo gledališkemu vodstvu, četudi
za prvo silo skromna stanovanja. Z malo
truda in dobre volje se bo sigurno kaj pri-
merne našlo, da pomagamo in vzdržimo
naše gledališče. Kdor dobi ali poizve kaj
primerne, zglasimo takoj v pisarni oper-
nega gledališča pri tajništvu. Obstoj gleda-
lišča je ogrožen, torej na delo!

Iz delavskih organizacij.

o Iz Vevč. Tu so začeli socialni de-
mokratje begati naše delavstvo. Pravijo,
da je Jugoslovanska strokovna zveza raz-
puščena od vlade, dalje da so oni že prej
vedeli, da za našimi zahtevami ne bo nič.
Štebi da je zmagal na polni črti. Sedaj ho-
čejo baje sami staviti zahteve in — strmi-
te — te bodo uslišane. Mi razumemo to
govorjenje in bomo tudi še spregovorili o
uradniku, ki ne zastopa delavskih koristi.

Stekleničnica.

(Češki spisal Karel V. Rajš; preložil Al. Benkovič.)
(Dalje.)

Prišel je čitati in se držal strašno hu-
do. Ni mu bilo všeč, da je Gusta pisala
domov — da se je pritožila — tako hitro
po svatbi. Jezil se je sam na sebe in sram
ga je bilo, da je bil sam tega vzrok. Toda
med čitanjem je postal čedalje bolj vesel:
iz tega pisma je dihala očetovska prisrč-
nost in ljubezen.

Vrnil je ženi pismo, jo objel okrog vra-
tu in rekel: »Prosim te, Gustinka, ne bodi
več huda name. Prav si povedala, da sem
tudi jaz tak malomeščan — sem, a kdo
more kaj zato?«

»Oh, kako sem vesela tega pisma!« je
vričkala.

»Kakšna pa je tista kredenca?« je
vprašal veselo.

»Se tega ne veš? Pa si res pravi malo-
meščan!« se je smejala in mu pričela raz-
lagati.

»Le nikar se ne smeji, tudi ti si nisi
spomnila nanjo.«

»Prosim te — ko si takrat pozabil na-
me, so mi prešle vse take skrbi. Čemu bi
se bila brigala za kredenco ali — za ste-
kleničnico?« je pristavila posmehljivo.

»Ali je res namesto stekleničnice?«

»I seveda.«

Karel se je veselo, glasno zasmejal.

»Zakaj se smeješ? ga je vprašala.

»Kar tako — nekaj mi je prišlo na mi-
sel,« je odgovoril in rekel smeje se: »Ta-
koj ko bom malo prost, se odpravim v
Podgaje, da bo mama vedela, kaj dobiva!«

Ko je šel na polje, se ni ogibal niko-
gar, glavo je držal pokoncu, si požvižgaval,
sukel palico in glasno pozdravljaval.

Tudi gospa Gusta je bila še veselega
srca; preudarjala je, kaj bi bilo najbolje
postaviti kredenco, merila in iztikala od
sobe do sobe da je bila vsa rdeča v lice.
Ko je postrežnica prišla pospravljat, je str-
meč slišala, da gospa poje. Čedaje bolj je
bila radovedna; gospa pa se navlašč ni pri-
kazala.

Prišla je šele, ko je žena velikega hlap-
ca že odhajala.

»Kako sem se ogrela,« je rekla sme-
jejo se.

»Pa ste res gospa rdeča kot roža —
saj bi vam prav rada pomagala.«

kakor to nareka človeku vest, ampak
spletarki in suče stvari z vodstvom soc.
dem. organizacije skupno na enakom
napravljen način. Spregovorili bomo tudi še
o postopanju soc. dem. organizacije v
vprašanju delavskih mezd v Vevčah.

o Mariborsko okrožje J. S. Z., katero
se je ustanovilo v nedeljo, dne 17. t. m.,
naznanja, da se naj vse vloge, prošnje,
želje itd. naslavljaajo na: Mariborsko okr.
J. S. Z. v Mariboru. Tam se dobe poja-
nila o organizaciji in delavskih stvareh, o
ustanovitvi novih skupin, delavskih sho-
dov itd. Vsakdo, ki želi pojasniti ali nasve-
tov, se naj obrne na zgorajšnje okrožje,
kjer se bo vsakemu ustreglo.

Razne novice.

r Zakon o dobičkih na Angleškem.
Neprestane stávke delavstva na Angle-
škem so prisilile angleško vlado, da se je
začela resno baviti z vprašanjem, kako
odpomoči delavski nezadovoljnosti. V ta
namen je predložila načrt zakona o do-
bičku. Načrt zakona daje pravico delav-
skim organizacijam, nadzorovati vse pro-
dukcijske stroške posameznih producen-
tov ter na podlagi teh določiti cene živ-
ljenjskim potrebščinam.

r Zavod za prehrano dojenčev so zo-
pet otvorili v Belgradu. Premožni starši
dobivajo mleko proti plačilu, revni brez-
plačno.

r Amerika za našo mladino. Ameri-
čanka dr. Rosalie Morton, zastopnica
ameriških organizacij za ustanavljanje bol-
nic in vzgojo mladine, je te dni dospela v
Zagreb. V Belgradu bo ustanovila bolnico
s 500 posteljami, a Hrvatoma je stavila na
razpolago, 120 mest za šolanje njihov-
dece v Ameriki.

r Centralno kuhinjo so ustanovili v
Zagrebu. Podjetje, ki ga vodi »Prehrana-
«, so začasno nastanili v ljudski kuhinji, kjer
bodo dobivali brezplačno hrano reveži, in
v dosedajni kuhinji »Prehrane« v umetni-
škem paviljonu, kjer bodo dobivali hrano
šolski otroci in pa uradniki. Tu se bo vsak
dan dobilo meso in močnata jed ter brez-
alkoholne pijače.

r Gospodinske šole v Srbiji. Odbor
moravskega okrožja v Srbiji je sklenil, da
v vsakem svojem okraju ustanovi po eno
gospodinsko šolo.

r Belgrajski obrtniki so, prireditvi v
nedeljo velik protesten shod, ker jim vla-
da ni hotela nakloniti posojil za obnovo
delavnice.

r Vojna mladina. V Nišu so zapri-
li celo četo mladih fantov, ki se niso do-
polnili 16. leta, katere je več mesecev iz-
vrševala vse močnejše drzne tatvine. Med
njimi so sinovi uglednih družin.

Saj ni bila sila — oče mi je pisal, da
nam pošlje kredenco, poskušala sem, kam
bi jo bilo najbolje postaviti, je odgovorila
mirno.

Glejte no! Tak se nekaj? se je za-
čudila žena, si je oči uprla v gospo in
vprašala prihuljeno: »Čemu pa je tako,
prosim, gospa?«

»Čemu? Za steklo in porcelan. Takrat
se ni bila gotova.«

»Potemtakem bo stekleničnica,« je ki-
mala žena in se veselo smejala. Mislija si
je: »Vsi so mislili, da ne bo nič iz tega —
samo posmehovalci so se in pristavnica je že
glavo nosila pokoncu — zdaj bo pa prišla.«

»Stekleničnica? O ne — to bo kre-
denca, čemu neki stekleničnica?« Stekle-
ničnice že davno niso več v modi, le tu se
še drže, ker ljudje nikamor ne pridejo in
nič ne vidijo. Krasno kredenco dobim, iz-
režljano, z mramorne plošče — no, saj jo
boste videli, ne bo dolgo, da bo tukaj
razlagala gospa čisto po belsko.

Žena velikega hlapca je poslušala ka-
kor kakšno pravljico, in ko je bila gospa
dogostolota, je ženiči se vse šumelo po
glavi. Šele čez nekaj časa se je oglašala:

»To moram pa reči, da sem vsa oman-
ljena. Torej stekleničnice že niso več v
modi? Tukaj pa tako parado delajo z njimi!
Bog me varuj, da bi hotela opravljati
— naša pristavnica je dobra ženska, ampak
kako je vihala nos, da gospa nima stekle-
ničnice, ona jo pa ima, in koliko se je go-
vorčilo, da si jo je gospa šla ogledati!« je
pripovedovala vsa v ognju.

»Zakaj bi ji ne napravila veselja?« se
je nasmejala Gusta.

»Zdaj pa vemo! Za gospo se je delalo
nekaj čisto drugega, tu pa so ljudje otrsali
jezike, da gosno oskrbniki niti steklenič-
nice ni dobil! Nikar ne bodite hudi, a men-
da ravno zaradi tega gospe niso prišle na
obiske. In tista Tercijanka je venomer
razkladala ljudem, kako pogajška mama
stoka in se sramuje, da ima sina oskrbnika
in da je dobil nevesto, ki niti stekleničnice
nima!«

(Dalje.)

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.